

Ա. ՊՈՒՇԿԻՆ

ԿՈՍԿԵ ԶԿՆԻԿԻ ՀԵՔՅԱԹԸ

891.71Ե
7-97

ԲՈՒՆԵՎԻԿ
1937

2011-05

891.710. 4 . Ա. ՊՈՒՇԿԻՆ
7-97

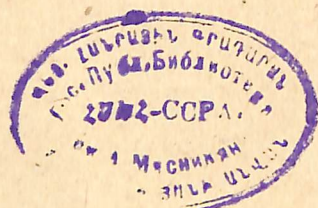
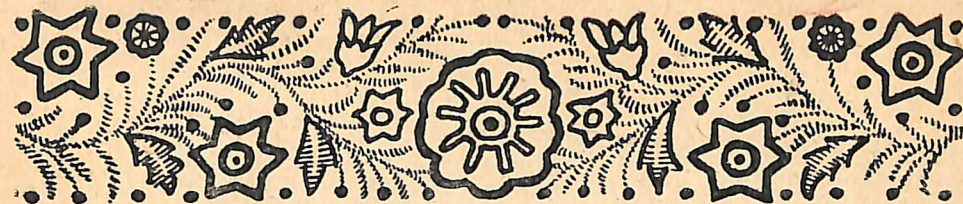
ՎՈՍԿԵ ԶԿՆԻԿԻ ՀԵՔՅԱԹԸ

ՔԱՐԿՄ. Ղ. ԱՂԱՅԱՆԻ

ՌՈՍՏՈՎԻ ՄԱՐԶԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ԲՈՒՆԵՎԵՐ»
ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԶՈՒԹՅՈՒՆ — ՌՈՍՏՈՎ ԴՈՆ. 1937

23 JUL 2013

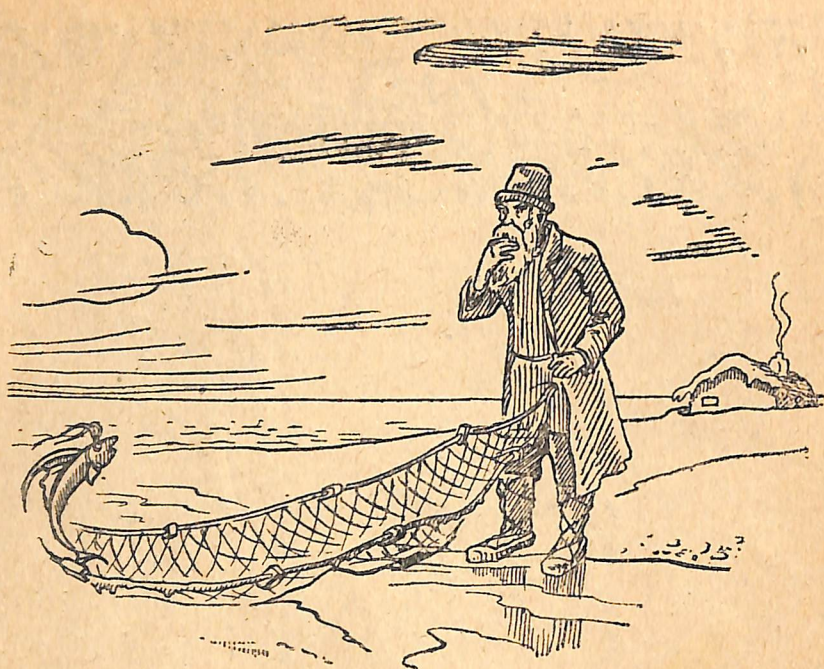
1072

3511
41

1

Մի ծերուկ ձկնորս և իր պառավ կին
Բնակում էին Մեծ ծովի ափին.
Ծերը գնում էր ձուկ բռնում ծովից,
Պառավը ել տանը թեկ մանում բրդից.
Այսպես միասին մի հին զետնատան
Յերեսուններեք տարի ապրեցան:
Ահա մեկ օր ել ծերը գնաց ծով,
Վոր ձուկը վորսա իր մաշված ցանցով.
Նա ուրախ-ուրախ ցանցը ծով ձգեց,
Առաջին անգամ միայն տիղմ հանեց.
Յերկրորդ անգամը ցանցը ձգեց ծով,
Ցանցը դուրս յեկավ ծովային խոտով.
Իսկ յերրորդ անգամ վոր ցանցը ձգեց,—
Ո՞վ կարե ասել, թե ի՞նչ դուրս հանեց.—
Նա բերավ իր հետ մի վոսկե ձկնիկ՝
Ձկանց արքայի դուստրը գեղեցիկ.—
Ծերի ցանցն ընկավ, իրրե խեղճ գերի,
Վոսկե աղջիկը ձուկ թաղավորի:
Խեղճ վոսկե ձկնիկ. ինչպե՞ս ե խնդրում.

Մարդկային լեզվով ծերին աղաչում.
«Թող ինձ, թող, ծերունի, թող ինձ անվտանգ,
Քեզ կըվճարեմ թանկագին փրկանք.
Ինչ սիրտըդ ուզի, ինչ-վոր կամենաս,
Ուղիղն եմ ասում, ինձնից կըստանաս»:
Վախեցավ ծերը. մնաց զարմացած,
Նա այնքան տարի ձկնորս եր յեղած,
Բայց ձկան մասին յերբեք չեր լսել,
Թե նա մարդու պես կարող ե խոսել:
«Գնա, տեր ընդ քեզ, ասաց ծերունին,
Ինձ հարկավոր չե փրկանք թանկագին.
Գնա քեզ համար դու ծիրանի ծով,
Ու այնտեղ ապրիր ազատ, ապահով»:

2

Այս դեպքից հետո ծերը տուն դարձավ,
Պատեց պառավին, թե ինչ բան տեսավ.
«Այսոր լեւ ծովից, գիտե՞ս ինչ, ա՛ կնիկ,
Բռնեցի հանկարծ մի վոսկե ձկնիկ».

Վոսկե լեւ ասում և վոչ բու գիտցած,
Այսպիսի հրաշք վոչով չի տեսած:
Նա խոսել գիտեր ուղիղ մեր լեզվով,
Աղաչանք արավ, վոր հետ ձգեմ ծով.
«Թող, ասաց, խնդրեմ, թող ինձ անվտանգ,
Քեզ կըվճարեմ թանկագին փրկանք».
Բայց յես վոչ մի բան չըպահանջեցի,
«Վոչինչ չեմ ուզում, գնա, ասացի,
Գնա քեզ համար դու ծիրանի ծով
Ու այնտեղ ապրիր ազատ, ապահով»...

Պառավը յերբ վոր այս բանը լսեց,
Խեղճ ալեվորին շատ հանդիմանեց,
Թե ինչո՞ւ ձկնից փրկանք չի ուզել
Ու այնպես ճրի հետ ծովն ե ձրգել:
«Ա՛յ հիմար, անմիտ,—հայհոյեց ծերին,
Գոնե կասեյիր դու վոսկե ձրկին՝
Մի նոր տաշտակ տուր տանեմ իմ կնկան,
Մերը կոտրած ե, ել չե պետքական»...

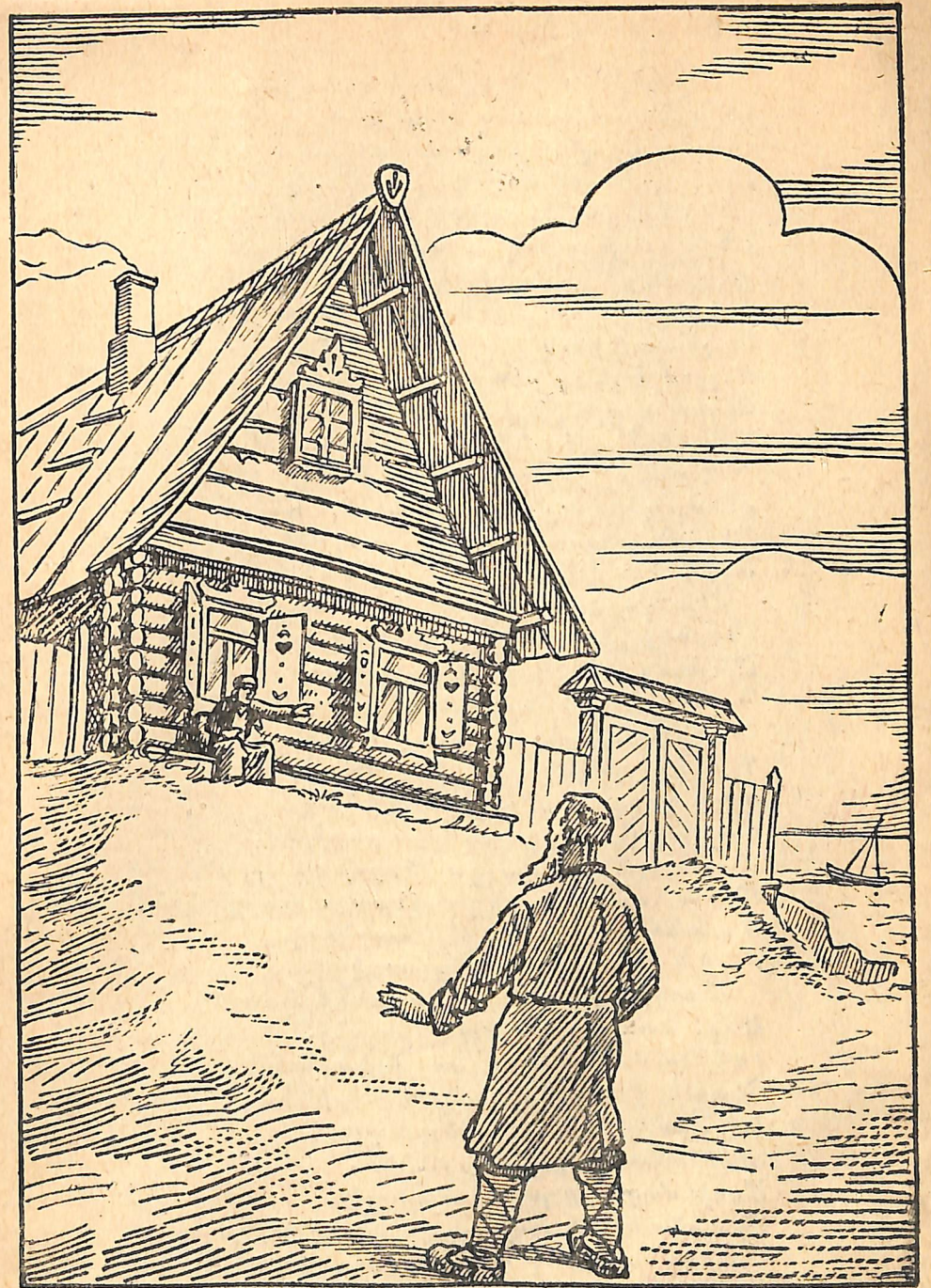
Դարձավ ծերունին ծովի ափ գնաց.
(Տեսավ նա ծովը մեղմիկ ծածանված).
Հսկսեց կանչել վոսկե ձկնիկին.
Ձուկը լողալով մոտեցավ ծերին.
«Ի՞նչ ես կամենում, ծերունի», հարցրեց.
Ծերը գլուխ սվավ ու պատասխանեց.
«Վողորձած լինես, Թագուհի. Ձկնիկ,
Ինձ նախատում ե իմ պառավ կնիկ,
Հանգիստ չի թողնում խեղճ ալեվորիս,
Վըրաս մըրթմըրթում, ուշուց ե տալիս,
Մի նոր տաշտակ ե հարկավոր իրան,
Մերը կոտրած ե, ել չե պետքական»...

Վոսկե ձկնիկը ծերունուն խղճաց.
«Գնա, տեր ընդ քեզ, մի տխրիլ, ասաց.
Թող քու պառավը շատ չընեղանա,
Այսոր նա մի նոր տաշտակ կունենա»...

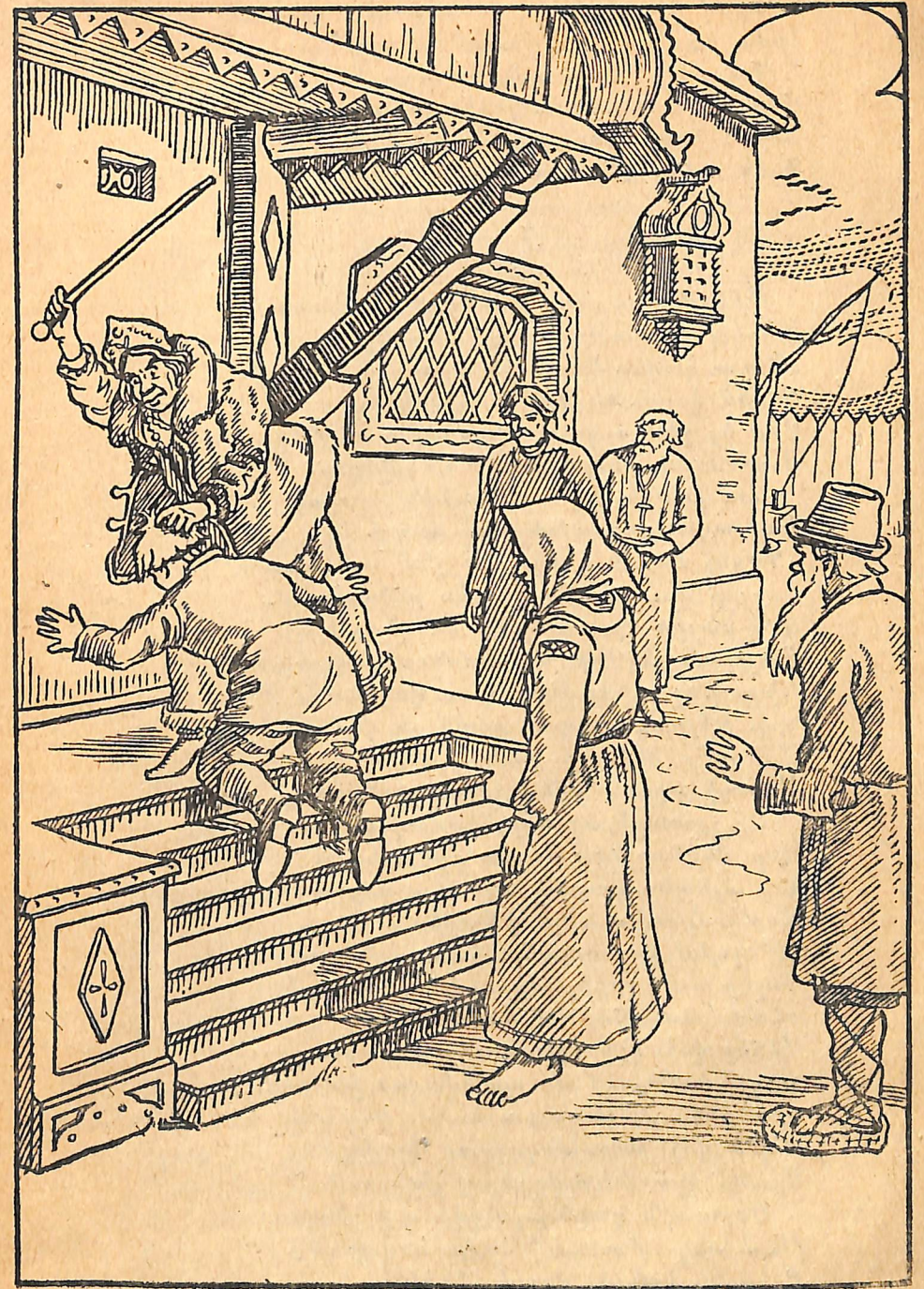
3

Հետ դարձավ ծերը դեպի յուր տնակ,
Տեսավ կնկա մոտ մի սիրուն տաշտակ.
Բայց կինը գոհ չեր. նա այս անգամ ել

Ըսկսեց ծերին սաստիկ նախատել.
 «Գնացիր, անխելք, տաշտակ ուզեցիր,
 ինչո՞ւ մի ուրիշ բան չըխնդրեցիր.
 Ել մի ուշանար, շուտով հետ դարձիր,
 Յե՛ւ վոսկէ՛ ձկնից մի լավ տուն ուզիր»:
 Ծերունին դարձավ ծովի ափ գնաց.
 (Այս անգամ տեսավ ծովի պղտորված).
 Ըսկսեց կանչել վոսկե ձկնիկին.
 Ձուկը լողալով մոտեցավ ծերին.
 «Ի՞նչ ես կամենում, ծերո՞ւկ», հարցրեց.
 Ծերը գլուխ տվավ ու պատասխանեց.
 «Վողորմած լինես, Թագուհի Ձկնիկ,
 ինձ շատ նախատեց իմ պառավ կնիկ,
 Գնացիր, ասում է, տաշտակ ուզեցիր,
 ինչո՞ւ մեկ սիրուն տուն չըխնդրեցիր»:
 Վոսկե ձկնիկը ծերունուն խղճաց.
 «Գնա՛, տեր ընդ քեզ, մի տխրիլ, ա՛յաց.
 Թող լինի անպես, ինչպես կամենաք,
 Այսոր նա մեկ լավ տուն ել կունենա»:
 Ծերը հետ դարձավ կրկին դեպի տուն.
 Ել նա չըգտավ իր հին գետնատուն.
 Մի նոր տուն տեսավ լուսամուտներով,
 Կլտուրից հանած ծխահաններով,
 Պատ ու վառարան մաքուր սրվաղած,
 Կրով ու կավճով սիպտակացրած —
 Վարպետի տաշած, կաղնի տախտակից,
 Մեծ դուռն եր կախած լայն բակի կողմից:
 Պատուհանի տակ կինն ուռած նստել,
 Իր չարոթյունիցն ուզում է տրաբել:
 Ի՞նչ անե՞ծք ասես աշխարհքիս տակին՝
 Բոլորն ել թափեց խեղճ մարդի գլխին.
 Վերջը, յերբ փոքր ինչ բարկությունն իջավ,
 Մոռութը կախած՝ ծերունուն դարձավ.
 «Անշնորհ ծերուկ, տնակ ուզեցիր,
 Յերիք քո մեջ մեծ բան կարծեցիր.
 Հետ դարձիր, անխելք, հետ դարձիր գնա,
 Վոսկե ձկնիկին իմ կողմից ասա՛,
 Վոր ել չեմ ուզում մնալ գեղջկուհի
 Ուզում եմ լինել մեծ իշխանուհի»...

Ծերունին դարձյալ ծովի ափ գնաց,
(Այս անգամ տեսավ ծովը վրդովւած)
Ըսկսեց կանչել վուկե ձկնիկին.
Ձուկը լողալով մոտեցավ ծերին.
«Ի՞նչ ես կամենում, ծերե՛կ», հարցրեց.
Ծերը գլուխ տվավ ու պատասխանեց.
«Վստորմած լինիս, Թագուհի-Ձկնիկ,
Հանգիստ չի տալիս ինձ ի՞մ հար կնիկ,
Ել չի կամենում մնալ գեղջկուհի,
Ու գում ե լինել մեծ իշխանուհի.
Ձրգիտեմ գլուխն ի՞նչ քամի մտավ,
Վոր գեղջկութունից հանկարծ ձանձրացավ...
Վսկե ձկնիկը ծերունուն խղճաց.
«Գնա, տեր ընդ քեզ, մի տխրիլ, ասաց.
Թող քու պառավը հենց այս որվանից
Ազատ համարվի իր գեղջկութունից...
Հիտ դարձավ ծերը և ի՞նչ է տեսնում.
(Կարծեց ցնորք է աչքին յերեվում)
Մի տուն հոյակապ, վերնասրահում
Պառաֆն է կանգնած ինչպես նոր խանում.
Հագին սամուրե բաճկոնակ սիրուն,
Գլխին դիպակե հարդաթ գույնըզդույն,
Վիզը զարդարած մարգարիտներով,
Մատներին մատնիք անգին քարերով,
Մաշիկներն ինչպես կաս կարճիւր վորդան,
Մյուս հաշուստներն ել մետաքս պատվական,
Ծառաներ ունի մի քանի տասնյակ,
Բոլորն ել իրան հլու հպատակ:
Մարդին վոր տեսավ, պառավը կատղեց,
Խեղճ ծառաներին ծեծել ըսկսեց.
(Կարծում եր խեղճը, վոր իշխանուհին
Պետք է վոր ծեծե իր ծառաներին).
Հայհոյանք թափեց ամենքի վրա,
Տեղի անտեղի քոթկեց անխնա.
Մեկի մազերից բռնեց քաշքշեց,
Մյուսին ել մի լավ ապտակներ զարկեց:
Ծերը մոտեցավ դող-դող քայլերով,
Ասաց պառավին՝ խոր գլուխ տալով. —

«Բարո՛վ գերազնի՛վ խանութ-խաթունիս,
Հիմա խո՛մ գո՛հ ես, հանգիստ կըլինիս»...

Պառավ տիկինը այնպես բղավեց,
Վոր խեղճ ծերունու լեղին պատառեց.
Նորան հրամայեց, վոր իսկույն գնա
Գոմե՛ ալիւ, քերե ու այնտեղ մնա:

5

Մեկ-յերկու շաբաթ հազի՛վ անցկացավ,
Պառավ խանութը նորից կատղեցավ.
«Շուտ կանես կերթաս, ասում ե մարդին՝
Ու իմ կոզմանն կասես ձկնիկին,
Վոր ել չեմ ուզում տիկնություն անել,
Ուզում եմ ազատ թագուհի լինել»...

Այս խոսքի վրա ծերունին սոսկաց,
Յե՛վ աղաչելով պառավին ասաց.
«Գո՛վել ես, ա՛ կնիկ, յես չեմ հասկանում,
Արդյո՞ք դու գիտես ինչ ես ցանկանում.
Մեկ նայիր վրադ, շենք ու շնորհքիդ,
Լորլըբան լեզվիդ, ծուռումուռ քայլիդ,
Ախրը ի՞նչ ունիս թագուհու վայել,
Վոր խելքիդ այդպես քամի յե փչել.
Արի լսիր ինձ, մի անիլ այդպես,
Ամբողջ աշխարհքին կըծիծաղեցնես»...

Ել չըհամբերեց մեր պառավ տատը,
Վոր վերջացրենք մարդն իր խրատը.
Նա այնպես գոռաց, այնպես վորոտաց,
Վոր ամբողջ տունը հիմնովին թնդաց.
«Ի՛նչպես թե այդպես, հանդուգն ըստահակ»,
Գոչեց ու զարկեց մի ուժգին ապստակ,
«Համարձակվո՛ւմ ես, գոհի՛կ անգետ,
Վիճել վեհապըն իշխանունուս հետ.
Իե՛զ հրամայում են պատվավոր խոսքով,
Վոր իսկույն գնաս քու հոժար կամքով,
Յեթե վոչ՝ անա ժողովված կշտիդ,
Մընք կըտանեն՝ խփելով վզիդ»:

Ծերունին դարձյալ ծովի ափ գնաց.
(Այս անգամ տեսավ ծովը սեփացած).
Ըսկըսեց կանչել վոսկե ձկնիկին,

Ձուկը լողալով՝ մոտեցավ ծերին.
«Ի՛նչ ես կամենում, ծերո՛ւկ», հարցրեց.
Ծերը գլուխ տվավ ու պատասխանեց.
«Վողորձած լինես, Թագուհի Ձկնիկ,
Ելի յե կովում իմ պառավ կնիկ.
Ներքը ինձ, խնդրեմ, յես ամաչում եմ,
Վոր չար պառավիս նոր ուզածն ասեմ.
Բայց վո՞ր ջուրն ընկնիմ, հանգիստ չի թողնում,
Կրակն ե զցել, այրում, խորովում.
«Գնա՛, ասում ե,— ա՛խ, նզովյա՛լ կին —
Շուտ գնա՛ ասա՛ վոսկե ձկնիկին,
Վոր ել չեմ ուզում տիկնություն անել,
Ուզում եմ ազատ թագուհի լինել»...
Վոսկե ձկնիկը ծերունուն խղճաց.
«Գնա՛, տեր ընդ քեզ, մի տխրիլ, ասաց
Թող քո պառավի ուզածը լինի,
Թող գնա՛ դառնա ազատ թագուհի»:

6

Ո՛վ կարե պատմել, թե ծերն ինչ տեսավ,
Յերբ ձկան մոտից տուն վերադարձավ.
Ել ի՛նչ տուն, ի՛նչ բան, դու արքայական
Ապարանք ասա, կամ հսկայական
Մեծ-մեծ պալատներ շարիշար կանգնած,
Բարձր բուրգերով չորս կողմը պատած.
Շքեղ դահլիճներ, անթիվ սենյակներ,
Մարդ կըշշկլվեր, յեթե մեջն ընկներ:
Ծերը բարձրացավ մարմար սանդուխքով,
Մի դահլիճ մտավ խիստ պատկառանքով.
Առջևը բացվեց մի նոր տեսարան,
Յերբ այնտեղ գտավ իր պառավ կնիկան.
Նա հիմա ազատ թագուհի դառած՝
Առք ու փառք ճաշի յե նստած.
Մեծ-մեծ իշխաններ, խաներ ու բեգեր,
Վոտի յեն կանգնած՝ վորպես ծառաներ,
Թագուհու համար գինի յեն ածում
Յե՛վ անուղղով աչք ունքին նայում.
Շեմքում կանգնել են անեղ զինվորներ,
Ուսերին բռնած կացնաճե սրեր.

Մենակ պառաֆն եր սեղանին բազմել,
 Ո՞վ կըհանդգներ նրա հետ նստել,
 Բայց կերակուրներն այնքան շատ եյին,
 Վոր հարյուր հոգի կրկշտացնեյին.
 Յիվ քանի տեսակ անձանոթ բաներ,
 Ի՞նչ անուշեղեն, ի՞նչ տապականեր...
 Պառաֆն ուտում եր մեծ ախորժակով
 Ու գինին դարտկում լիքը բաժակով,
 Վերջն ել մեղրահաց կերավ բավական,
 Վոր քաղցրացնե իր շրթունք ու բերան.
 Ծերն այս տեսնելով՝ մնաց շփոթված,
 Ընկավ պառավի վոտքերն ու առաց.
 «Բարո՞վ քեզ, բարո՞վ, ահեղ Թագունի,
 Քո մեծությունը հավիտյան լինի»:
 Այս խոսքից հետո կամաց շրջնեց
 Ու փսփսալով պառավին հարցրեց.
 «Հիմա վոր բախտի վերին ծայրումն ես,
 Խո՞ւմ բավական ես, ա՛ կնիկ, ի՞նչ կասես»...
 Թագունի դառած պառաֆն այս անգամ
 Մարդի յերեսին չընայեց անգամ.
 Հրաման մոմռաց նա քթի տակին,
 Վոր դուրս վռնդեն մեր անկոչ հյուրին:
 Հենց վոր լավեցավ Թագունու հրաման,
 Հնազանդ յերեվալ ամենքն ուզեցան.
 Մեծ մեծ իշխաններ, խաներ ու բեգեր,
 Ինչպես վորսորդի արնախում շներ,
 Խփելով ծերի շընքակոթին՝
 Շքեղ դահլիճից դուրս վռնդեցին.
 Շեմքումը կանգնած պահապաններն ել
 Իրանց կացիներն ելին պատրաստել,
 Վրա վազեցին ամենքը մեկեն,
 Ու քիչ մնաց վոր՝ խեղճին խողխողեն:
 Ինչպես վոր յեղավ, մի կերպ դուրս պրծավ,
 Դուրսն ել ամբոխի ծաղրի տակն ընկավ,
 Վոր կարծես նրան լինել սպասում
 Անձրևի տակին՝ ցեխոտ փողոցում.
 — «Ա՛յ թե լավ արին, ծերո՛ւկ դու անգես,
 Ո՞ւմ հետ ես մեկնում անճոռնի վոտներդ,
 Թող այդ քեզ համար լինի լավ խրատ,
 Վոր ել չըցանես մանդր կտավնատ»...

Այս դեպքից հետո շատ օրեր չանցան,
 Պառավի այծերն ելի մոտ յեկան.
 Ուղարկում է նա իր իշխաններին,
 Վոր գտնեն բերեն արտաքսած ծերին:
 Յեկավ ծերունին: Պառավն սկսեց.
 «Դու պետք է գնաս ձկան մոտ, ասեց.
 Կերթաս խոր գլուխ կըտաս դու նրան
 Ու իմ փափազը կըհայտնես իրան.
 Կասես՝ չեմ ուզում մնալ Թագունի,
 Ուզում եմ լինել ծովի տիրուհի.
 Ուզում եմ Ովկիան ծովումը կենալ,
 Վոսկե ձկնիկին ծառա ունենալ,
 Վոր իմ հրամանին միշտ պատրաստ լինի,
 Յեվ ինչ ուզենամ, իսկույն կատարի»...
 Պառավին լսեց ծերը լուռ ու մունջ,
 Առանց հայտնելու վորեւ տրտունջ:
 Ծերունին դարձյալ ծովի ափ գնաց.
 (Այս անգամ ծովը խիստ եր փոթորկված,
 Փրփրած ալիքներ սարեր դառնալով՝
 Իրար են զարկվում անեղ գոռալով).
 Վողբաձայն կանչեց վոսկե ձկնիկին,
 Զուկը լողալով՝ մոտեցավ ծերին.

«Ինչ ես կամենում, ծերունի», հարցրեց.
 Ծերը գլուխ տվավ ու պատասխանեց.
 «Վողորմած լինես, Թագունի. Զինիկ,
 Իսպառ գժվել է իմ պառավ կնիկ.
 Ինչ անեմ արդյոք այդ նզովյալին,
 Մինչև յերբ տանջվեմ քավթառի ձեռին.
 Ել չի կամենում Թագունի լինել,
 Այլ տես անիծածն ինչ է միտք արել.
 Իշխել է ուզում բոլոր ջրերին
 Ու իշխանունի դառնալ ծովային.
 Ուզում է Ովկիան ծովումը կենալ,
 Վոսկե ձկանիդ ծառա ունենալ,
 Վոր իր հրամանին միշտ պատրաստ կենաս
 Ու ինչ ուզենա, շուտ կատարում տաս»...
 Վոսկե ձկնիկը լուռ ու մունջ լսեց,
 Բայց ել ծերունուն չըպատասխանեց.
 Զրի յերեսին շրմփեց պոչով
 Ու անցավ, գնաց դեպի խորին ծով...
 Շատ մնաց ծերը և շատ նայեցավ,
 Բայց վոսկե ձկնիկն ել չերեվեցավ.
 Դարձավ գլխակոր, վոր հայտնե կընկան,
 Թե ինչ փորձանքի մեջ գցեց իրան...
 Յեվ գնաց, տեսավ... (բայց ինչ տեսնի լավ,
 Վոր արդար լինի և վոչ անիրավ).
 Հին խուղի շեմքում պառավը նստած,
 Կոտրած տաշտակը առջեմն ընկած...

Ответств редактор *П. А. Чатынян*
Технич. редактор *Л. М. Жданович*
Корректор *С. Григорян*

Сдано в набор 29 ноября 1937 г.
подписано в печать 27 декабря 1937 г.
Формат 82x108/16. Объем 2 п. л. Ти-
раж 5000 экз. ½ полубллит С 6933. За-
каз № 2291. Типография армянского
областного издательства «Большевик»
(Ростов-Д., Ворошиловский пр., № 27)

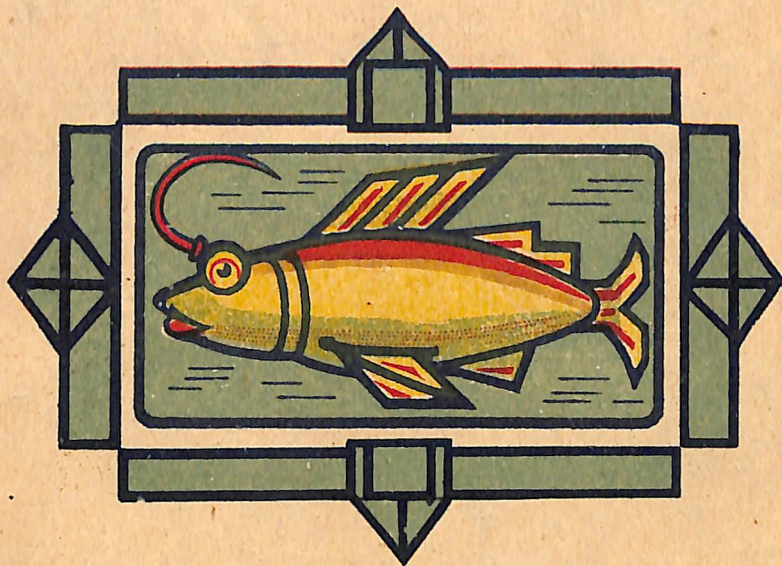
ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0391523

Цена 50 коп.

4872

А.С. ПУШКИН

СКАЗКА О РЫБАКЕ И РЫБКЕ

/ НА АРМЯНСКОМ ЯЗЫКЕ /

обложка и иллюстрации худ. Н. Рилова

АЗОВО-ЧЕРНОМОРСКОЕ КРАЕВОЕ

АРМЯНСКОЕ ИЗ-ВО

„Болшевик“

г. РОСТОВ Н/ДОНУ

1937